

SALLA JOKELA

Monikulttuurisista valtioista segregoituviin kaupunginosiin

David H. Kaplan tilallisuudesta ja paikallisuudesta

Globalisoituvassa ja digitalisoituvassa maailmassa maantieteelliset etäisyydet ja rajat menettävät merkitystään. Samalla vuorovaikutus lisääntyy ja ihmisten välille syntyy uusia jakolinjoja, joilla on myös tilallinen muotonsa. Kulttuuriset erot tulevat näkyviksi yhtä lailla ristiriitojen repimässä Espanjassa kuin segregoituvissa yhdysvaltaiskaupungeissa. Syksyllä Suomessa vierailut Kent State Universityn maantieteen professori David H. Kaplan (s. 1960) asettaa kulttuuriset erot mittakaavaan ja kertoo näkemyksensä tutkijoiden roolista muuttuvassa maailmassa.

Teitte maisterin ja tohtorin tutkinnot maantieteestä 1980–90-luvuilla. Kuinka päädyitte alalle?

Aloitin opiskelun Johns Hopkinsin yliopistossa, missä pääaineitani olivat englantilainen kirjallisuus ja historia. Isäni oli psykologian professori Clarkin yliopistossa, jossa oli myös iso maantieteen ohjelma, joten varttuessani opin tuntemaan useita maantieteilijöitä ja pidin maantiedettä tavallisena asiana. Tämä ei ole kovin yleistä Yhdysvalloissa, sillä useimmilla ihmisillä on hyvin vähän kosketuspintaa maantieteeseen. Halusin tehdä maisterin tutkinnon maantieteestä, joten hakeuduin Madisonissa sijaitsevaan Wisconsinin yliopistoon, jossa on hyvä maantieteen oppiaine. Gradussani tarkastelin englantia ja ranskaa puhuvien asukkaiden etnistä segregaatiota Montrealissa. Sen jälkeen tein väitöskirjan eri kieliryhmien muuttoliikkeestä Kanadassa nationalismin näkökulmasta. Opin näytetyöni johdattivat minut siis niiden aiheiden äärelle, joiden parissa teen töitä edelleen.

Olette korostanut kirjoituksissanne, että maantieteellinen näkökulma auttaa ymmärtämään nationalismiin, etnisiin identiteetteihin ja kaupunkikehitykseen liittyviä kysymyksiä. Mitä tarkoittatte tällä?

Olen aina ajatellut, että nationalismi ja etnisyydet ovat tapoja kuvata kulttuurisia eroja eri mittakaavoissa. Usein niitä pidetään eri asioina akateemisten jakolinjojen mukaisesti. Poliittiset maantieteilijät, valtio-oppineet ja historioitsijat kirjoittavat nationalismista, kun taas sosiologit ja kaupunkimaantieteilijät tutkivat etnisyyttä ja etnistä segregaatiota. Olen kuitenkin sitä mieltä, että ilmiö on pohjimmiltaan sama, vaikka se näyttää eri tavoin mittakaavoista riippuen. Tämän vuoksi kulttuurisia eroja ja niiden ilmenemismuotoja on mielekästä tarkastella naapuruston tasolta aina kansakunnan tasolle

Kuva: Riitta Koikkalainen

”Ranskalaiset ajattelevat uskontojen kyseenalaistavan vallitsevan kansallisen eetoksen, *laïcité*.”

saakka. Tuoreessa kirjassani *Navigating Ethnicity* (2017) käsittelen etnisyyttä suhteessa mittakaavan tuottamiin eroihin. Siinä keskityn kaupunkeihin, mutta haluan samalla tuoda esiin, että ilmiö ulottuu myös muille tasolle.¹

Tutkijat, joilla ei ole maantieteilijän koulutusta, eivät aina ota huomioon nationalismiin tilallisuutta. He saattavat tarkastella esimerkiksi kansallista territoriota abstraktina käsitteenä pohtimatta, kuinka territorio rakentuu tai kuinka ihmisryhmät ottavat haltuun tilaa ja vuorovaikuttavat siinä. Etnisyyttä tutkivat sosiologit ottavat tilallisuuden huomioon hieman paremmin. Itse asiassa monet parhaista lukemistani maantieteellisistä tutkimuksista tästä aiheesta ovat sosiologien kirjoittamia. Esimerkiksi William Julius Wilson on tutkinut mustien ghettojen kehitystä Yhdysvalloissa ja Douglas Massey on käsitellyt segregaatoin vaikutuksia ja segregoituneissa tiloissa asuvia ihmisiä².

Maahanmuuton maantiede

Maahanmuutto on yksi ajankohtaisista haasteista Euroopassa. Olette tutkinut maahanmuuttoa, maahanmuuttajien taloudellista toimeliaisuutta ja paikkojen rakentumista Ranskassa. Miten maantieteilijätausta näkyy ajattelussanne ja tutkimuksessanne?

On aina vaarallista puhua jostakin ilmiöstä täysin uutena. Euroopassa ihmiset ovat pitkään muuttaneet maasta toiseen. Esimerkiksi Ranskaan tuli 1900-luvun alussa paljon maahanmuuttajia, mutta suurin osa heistä oli kotoisin muista Euroopan maista, kuten Portugalista, Espanjasta ja Italiasta. 1950-luvulta lähtien maahanmuuttajia saapui ennen kaikkea Ranskan entisistä siirtomaista, kuten Algeriasta, Tunisiasta ja Marokosta. Tämä osoittaa hyvin sen, että ihmiset muuttavat mielellään sel-

lasiin paikkoihin, joissa he tuntevat olonsa mukavaksi. Esimerkiksi tuttu kieli auttaa uuteen ympäristöön sopeutumisessa.

Ranskassa suurin muutos liittyy nykyään uskontojen moninaisuuden lisääntymiseen. Nähdäkseni kysymys on pohjimmiltaan siitä, että ranskalaiset ajattelevat uskontojen kyseenalaistavan vallitsevan kansallisen eetoksen, *laïcité*. Tuon periaatteen mukaan Ranskassa jokaisesta ihmisestä tulee ennen kaikkea ranskalainen ja ranskalaiset ovat vapaita harjoittamaan uskontoa, kunhan tekevät sen omalla ajallaan. Maan suurin uskonto on edelleen roomalaiskatolisuus, ja monet ranskalaiset pitävät kaulassaan ristejä, mutta kun Ranskassa asuvat muslimit alkoivat käyttää huiveja, niiden katsottiin uhkaavan *laïcité*a ja vaikeuttavan muslimien sopeutumista ranskalaiseen yhteiskuntaan.

Maahanmuutto on siis merkittävä ilmiö koko Ranskalle. On kuitenkin tärkeää huomata, että maahanmuuttajat asettuvat aina tiettyihin paikkoihin. Ihmisten, uskontojen ja kulttuurien moninaisuus vaikuttaa näihin paikkoihin paljon vahvemmin kuin koko maahan yleisesti. Pariisin ulkopuolella on merkittäviä maahanmuuttajavaltaita alueita, jotka tunnetaan suhteellisesta köyhyydestä ja sosiaalisesta asuntotuotannosta. Omassa tutkimusprojektissani keskityin kuitenkin Pariisissa sijaitseviin kaupunginosiin, jotka ovat olleet pitkään suosittuja alueita maahanmuuttajien keskuudessa³. Yritin uteliaasti selvittää, kuinka ihmiset tulevat toimeen näillä alueilla ja kuinka ruohonjuuritason tapahtumat ja käytännöt heijastavat laajempia jännitteitä tai toimivat niiden vastapainona.

Esimerkiksi tarkastellessani Pariisin pohjoisosassa sijaitsevaa Goutte d’Orin kaupunginosaa huomasin sen olevan maahanmuuton keskus, jossa ihmisryhmien välille muodostuu jännitteitä, mutta jossa ryhmät myös

sekoittuvat ja sosiaalistuvat uuteen ympäristöön⁴. Goutte d'Or on niin ikään tärkeä keskuspaikka valtionrajat ylittävissä verkostoissa, sillä sen asukkailla on paljon yhteyksiä muihin Euroopan maihin ja omaan lähtömaihinsa esimerkiksi Länsi-Afrikassa. Oli kiehtovaa seurata, kuinka kaikki sujui käytännössä. Tietyllä tapaa Goutte d'Orista tuli irvikuva siitä, mitä Ranska halusi olla, sillä alueen maahanmuuttajat ilmensivät aktiivisesti omaa etnisyyttään ja uskontoaan. Samaan aikaan alueesta kehittyi kuitenkin myös eräänlainen malliesimerkki moninaisuudesta ja harmoniasta.

Esittelemänne tapaustutkimus osoittaa kiinnostavasti, kuinka paikka ohjaa maahanmuuttajien kiinnittymistä uuteen ympäristöön. Esimerkiksi Suomessa vastaanottokeskusten sijainnit määrittelevät, minne turvapaikanhakijat sijoitetaan. Vaikka sijoituspäätökset ovat näennäisen neutraaleja, ne voivat vaikuttaa esimerkiksi siihen, keitä turvapaikanhakijat tapaavat ja kuinka helppoa heidän on myöhemmin löytää töitä ja sopeutua uuteen ympäristöön.

Todella hyvä huomio. Maahanmuuttajayhteisöjen sijoittuminen Yhdysvalloissa on vaikuttanut merkittävästi heidän kotoutumiseensa. Yksi mielenkiintoinen esimerkki tästä on Yhdysvaltojen kuubalainen väestö, joka saapui maahan Kuuban kommunistisen vallankumouksen jälkeen. Heidät sijoitettiin tietoisesti eri puolille maata, mutta valtaosa heistä muutti lopulta Floridaan. Vietnamin sodan jälkeen Laosista Yhdysvaltoihin muuttaneet hmongit ovat toisenlainen esimerkki. Heidät sijoitettiin Wisconsinin Wausaan tai Minnesotan St. Paulin kaltaisille paikkakunnille, joihin he myös jäivät. Näillä alueilla on edelleen merkittäviä hmong-yhteisöjä.

Sijoituspäätökset vaikuttavat siihen, millaisiin aktiiviteetteihin maahanmuuttajat voivat osallistua, millaiset institutionaaliset rakenteet heillä on yhteisöjensä säilyttämiseksi ja kuinka paljon poliittista valtaa he saavat etnisinä yhteisöinä. Ihmiset voivat hylätä paikan, johon heidät on sijoitettu, tai he voivat luoda tuon paikan uudelleen. Paikka voi määrittää yhteisön lopullista kohtaloa eli yhteisön muuttumista ajan kuluessa ja sen yhteyttä alueen laajempaan väestöön.

Yhdysvalloissa maahanmuuttovihamielisyys on yleistä alueilla, joilla ei asu juurikaan maahanmuuttajia. Tästä voisi päätellä, että maahanmuuttajat voivat edesauttaa myönteisemmän näkemyksen syntymistä, mutta väite on kiistanalainen. Asiaa on tutkittu jonkin verran ja saatu joitain kiinnostavia tuloksia siitä, tekeekö maahanmuuttajien läsnäolo ihmisistä suvaitsevaisempia vai suvaitsemattomampia⁵.

Voidaanko maahanmuuttajien läsnäolon vaikutuksesta maahanmuuttoa koskeviin asenteisiin tehdä yleistyksiä vai ovatko paikkojen ja ihmisten väliset erot suuria tässäkin asiassa?

Taloudella on varmasti jotakin tekemistä tämän asian kanssa. Ihmiset ovat yleisesti ottaen suvaitsevaisempia, jos he ovat suhteellisen vauraita ja korkeasti koulutettuja. Ehkä koulutus johtaa suvaitsevaisuuteen, tai ainakin toivon niin, sillä haluan ajatella koulutuksella olevan

muutakin arvoa kuin rahan ansaitseminen. Kenties koulutetut ihmiset myös kantavat vähemmän huolta resurssien jakamisesta. Jotkut sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat pelkäävät, että maahanmuuttajat vievät heidän työpaikkansa ja että tämä vahingoittaa heitä taloudellisesti. Esimerkiksi vakaassa sosioekonomisessa asemassa olevat yrittäjät pitävät yleensä maahanmuuttoa hyvänä asiana, koska se laajentaa työntekijöiden reserviä ja auttaa yrittäjiä uudistamaan toimintaansa.

Globalisaatio, etnisyydet ja rajat

Olette tutkinut etnisyyden, nationalismin ja rodun kaltaisia käsitteitä, joiden merkitykset ovat muuttuneet selvästi ajan kuluessa. Voisitteko lyhyesti kuvata, miten nämä käsitteet ovat kehittyneet ja mikä niiden merkitys on nykyisin?

Kansan käsitteellä kuvataan kulttuurisesti omaleimaisia ihmisiä ja se on saanut vahvasti poliittisen merkityksen. Termejä kuten 'etnonationalismi' käytetään silloin, kun halutaan määritellä tarkemmin, mitä kansalla tarkoitetaan. 'Rodun' ja 'etnisyyden' jakolinja on usein akateeminen: niitä tutkitaan ikään kuin ne olisivat kaksi eri ilmiötä, mutta itse en ajattele niin. Oman näkemykseni mukaan rodulla tarkoitetaan samaa asiaa kuin etnisellä ryhmällä, mutta tällöin kulttuuriseen eroon ladataan niin paljon merkitystä, että se aletaan ymmärtää biologisena erona, yleensä syrjivässä mielessä. Rodusta puhuminen johtaa helposti jonkinasteiseen rasistisuuteen pelkästään siksi, että asioista ajatellaan näillä käsitteillä.

Yhdysvalloissa rodusta on tullut tärkeä käsite siksi, että siellä monet kategoriat perustuvat rotuun ja ihmiset ovat oppineet ajattelemaan itseään rodun käsitteen avulla. Esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttamisen yhteydessä puhutaan "segmentoidusta assimilaatiosta" eli ihmisten assimiloitumisesta erilaisiin rodullisiin ryhmiin ja hierarkioihin. Euroopasta tulevat maahanmuuttajat assimiloituvat valkoiseen rodulliseen ryhmään, kun taas Karibialta tulevat maahanmuuttajat assimiloituvat mustaan ryhmään.

Mielestäni etnisyydet ovat pitkälti konstruoituja. Taustalla on iso muutos: aiemman käsityksen mukaan etniset ryhmät tai rodut olivat suorastaan Jumalasta lähtöisin olevia kategorioita ja ihmisillä oli ominaisuuksia, jotka erottivat heidät muista. Nykyään ajatellaan, että etnisyydet ja rotu ovat konstruktioita, mutta ne eivät siltikään ole kadottaneet vaikutusvoimaansa. Rotu on yksi tapa ajatella etnisyyttä ja termillä on tiettyä analyttistä voimaa, mutta etnisyydet ovat laajempia ja analyttisesti joustavampia käsitteitä. Laajuus voi olla myös haitta, mutta etnisyydet ovat hyödyllinen käsitteet, koska niitä voi käyttää kaikilla mittakaavatasoilla, myös kansallisista ryhmistä puhuttaessa.

Monet tutkijat ovat väittäneet, että globalisoituvassa maailmassa kansallisvaltioiden rajat ja muut perinteiset rajat ovat menettäneet merkitystään. Samaan aikaan etnisyyteen liittyvät konfliktit kuitenkin korostavat rajoja jopa Katalonian kaltaisilla suhteellisen vauraille alueilla. Mikä selittää tämän ristiriidan?

”Nationalismia ei synny, jos kaikki asuvat omissa pikku kylissään ilman tietoisuutta ulkopuolisesta maailmasta. Kun maailma globalisoituu ja ihmiset herkistyvät eroavaisuuksille, kansalliset identiteetit vahvistuvat ja syntyy rajoja.”

Aiemmin sanoin, että valtio-oppineet tutkivat nationalismia, mutta itse asiassa myös monet sosiologit ovat tehneet ansiokasta työtä nationalismin parissa. Yksi heistä on Ernest Gellner, joka kirjoitti suuren osan tuotannostaan 1960-luvulla⁶. Hänen mukaansa kansalliset identiteetit ja eroavaisuudet muuttuvat aiempaa näkyvämmiksi globalisoituvassa maailmassa, kun ihmisistä tulee koulutetumpia ja tiedostavampia. Nationalismia ei synny, jos kaikki asuvat omissa pikku kylissään ilman tietoisuutta ulkopuolisesta maailmasta. Kun maailma globalisoituu ja ihmiset herkistyvät eroavaisuuksille, kansalliset identiteetit vahvistuvat ja syntyy rajoja. Kulttuuriset rajat ovat vahvoja kaikkialla, missä on myös paljon ihmisiä.

Esimerkiksi Espanja syntyi useista kansoista, eivätkä nämä kansat hävinneet mihinkään, vaikka Franco yritti alistaa niitä. Itse asiassa sorto vahvisti näitä kansoja, ja kun Franco poistui näyttämöltä, ne alkoivat itse käyttää valtaa. Joissakin muissa valtioissa eroavaisuuksien vaimentaminen on onnistunut paremmin. Ranskaa käytetään aina esimerkkinä maasta, jonka valta levittäytyi ulospäin yhdestä pisteestä ja joka onnistui luomaan jaetun käsityksen ranskalaisuudesta. Ranskan reuna-alueilla on Bretagnen ja Korsikan kaltaisia alueita, mutta niistä huolimatta Ranskassa on vallinnut paljon yhtenäisempi käsitys kansallisuudesta kuin Espanjassa.

Nationalismi on kiehtova tutkimuskohde, koska sen mekanismeista on mahdollista tunnistaa tiettyjä yleisiä periaatteita, mutta samaan aikaan se ilmenee eri tavoin paikasta riippuen. Esimerkiksi Walesilla on edelleen melko vahva kansallinen identiteetti, vaikka se on ollut pitkään osa Englantia. On myös kiinnostavaa pohtia, kuinka kansallinen identiteetti sopii yhteen muun tyyppisten identiteettien kanssa. Nationalismi perustuu aina moniin historiallisiin ja taloudellisiin tekijöihin sekä siihen, miten valtiot suhtautuvat kansallisiin ydinkertomuksiin. En usko, että separatististen pyrkimysten lujaoitteinen tukahduttaminen on kovin hyvä keino vaimentaa kansallisia eroavaisuuksia. Se voi itse asiassa korostaa niitä. Mutta pehmeämpi paine voi toimiakin.

Mitä ajattelette Katalonian tilanteesta nyt? Espanjan valtio on käyttänyt kovia otteita viime aikoina...

Totta. En usko, että Katalonian itsenäisyys olisi saanut uurnilla 90 prosentin kannatusta, jos Espanjan valtio ei olisi sekaantunut vaaleihin. Tämä vaikuttaa täsmälleen väärältä tavalla reagoida tilanteeseen. Kanadan esimerkki on jokseenkin valaiseva, sillä sielläkin on järjestetty kansanäänestyksiä tositarkoituksella. Kanadanranskalaiset saattavat olla eri mieltä kanssani, mutta olen aina ajatellut, että Kanadan hallitus osasi olla puuttumatta kansanäänestyksiin liikaa. Eivät he tietenkään halunneet

Quebecin irtaantuvan Kanadasta, mutta en muista koskaan kuulleen hallituksen laajamittaisesta painostuksesta.

Virtuaaliset yhteisöt segregoituvissa kaupungeissa

Ihmiset eivät ryhmity ainoastaan fyysisessä tilassa, vaan samanlaisista taustoista tulevat ja samanmieliset ihmiset muodostavat eräänlaisia kuplia myös virtuaalisessa tilassa. Mitä ajattelette tästä?

Jo pitkään on väitetty, ettei fyysinen tila ole samalla tavalla merkityksellinen kuin aiemmin. Mielestäni territorio on kuitenkin yhä tärkeä resurssi. Asioiden ja ihmisten läheisyys on joka tapauksessa menettänyt merkitystään, koska ihmiset liikkuvat enemmän ja pystyvät elämään osan elämästään ei-fyysisessä, ei-territoriaalisessa maailmassa. Fyysisestä tilasta irtaantuminen oli mahdollista jo sanomalehtien, radion ja television välityksellä, mutta Skype, nettisivut ja sosiaalinen media vaikuttavat ihmisten käyttäytymiseen monin tavoin.

Tohtorikoulutettavani Weronika Kusek tutki tätä ”digitaaliseksi diasporaksi” kutsuttua ilmiötä, jolla tarkoitetaan internetin välityksellä muodostuvia siirtolaisten yhteisöjä⁷. Hän tarkasteli, miten Lontooseen asettuneet puolalaiset maahanmuuttajat pitivät sähköisen median välityksellä yhteyttä Puolassa asuviin sukulaisiinsa ja ystäviinsä. Aiemmin tämän kaltainen yhteydenpito olisi perustunut kirjeisiin ja kalliisiin puheluihin, mutta nykyään siirtolaiset voivat avata iPhoneen ja oleskella samassa tilassa ja ajassa toisten kanssa esimerkiksi katselemalla alkuperäisen kotimaansa televisiota tai verkkosivuja.

Tässä mielessä on kiinnostavaa tutkia internetin ja sosiaalisen median tuleminen monenlaisia vaikutuksia. Millä tavalla netti ja sosiaalinen media auttavat maahanmuuttajia säilyttämään omaleimaisen identiteettinsä uudessa ympäristössä tai vahvistamaan siteitään synnyinmaansa asukkaisiin? Millaisia seurauksia tällä on? Haluavatko ihmiset jäädä uuteen kotimaahansa? Vai saako sosiaalinen media heidät haaveilemaan paluusta takaisin alkuperäiseen kotimaahansa?

Sosiaalinen media muodostaa vastakohtan fyysiselle maailmalle, mutta se myös täydentää sitä. Ihmiset voivat toimia sekä fyysisessä että virtuaalisessa todellisuudessa. Nykyään sosiaalisessa mediassa voi olla olemassa etnisiä yhteisöjä, joiden toiminta territoriaalisessa maailmassa olisi hankalaa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on intialaisia yhteisöjä, joiden siteet perustuvat osittain vuorovaikutukseen temppelien kaltaisissa fyysisissä paikoissa, mutta näiden kohtaamisen välillä he voivat vaalia keskinäisiä siteitään sosiaalisen median välityksellä.

Sosiaalinen media on yhdistetty myös populistien liikkeiden nousuun ja rasismien yleistymiseen. Erään näkemyksen mukaan sosiaalinen media vaikeuttaa asioiden monisyisyyden ymmärtämistä, koska ihmiset voivat helposti sivuuttaa näkökulmat, jotka eivät ole heidän oman maailmankuvansa mukaisia.

Sosiaalinen media mahdollistaa mentaalisen segregoinnin, joka heijastuu myös fyysiseen todellisuuteen. Esimerkiksi Yhdysvalloissa liberaalit ihmiset asuvat kaupungeissa, esikaupunkialueilla ja yliopistokaupungeissa, kun taas konservatiiviset ja työväenluokkaiset ihmiset asuvat pienissä kaupungeissa ja maaseutumaisilla alueilla.

Yleisesti ottaen ihmiset haluavat elää itsensä kaltaisten ihmisten parissa. He haluavat lastensa käyvän koulua itsensä kaltaisten ihmisten kanssa ja he viihtyvät paikoissa, joissa heidän kaltaisensa ihmiset käyvät. En esimerkiksi itse halua asua sellaisessa kaupunginosassa, jossa on iso asekauppa, mutta toisille se on tärkeää, sillä he haluavat omistaa ja hankkia aseita. Kun Yhdysvalloissa menee jonkun kotiin, voi nopeasti päätellä, mikä asukkaiden poliittinen kanta on. Sen voi havaita esimerkiksi siitä, mitä radiokanavaa he kuuntelevat.

Nykyään monenlaista tietoa on helposti saatavilla ja matkustellaan paljon, mutta ihmiset ovat silti monin tavoin aiempaa eristäytyneempiä. Tapaan sanoa opiskelijoilleni, että vartuin itse naapurustossa, jossa asukkaiden taloudelliset taustat ja koulutustasot olivat erilaisia. Se ei välttämättä aina ollut miellyttävää, mutta se ei myöskään ollut sen vastenmielisempää kuin nykyinen tilanne, jossa ihmiset elävät etnisesti, taloudellisesti ja asenneilmapiiriltään hyvin segregoituneissa tiloissa.

Kaupunkien ongelmat ja tutkijoiden yhteiskunnallinen rooli

Olette myös kaupunkitutkija. Mistä kiinnostuksenne kaupunkeihin juontuu?

Hyvä kysymys. Olen aina pitänyt kaupungeista. Asun itse pienessä kaupungissa, mikä sopii minulle hyvin, mutta haluaisin mieluummin asua suuressa kaupungissa. Kaupungeissa voin tutkia minua kiinnostavia asioita. Esimerkiksi segregatio on kaupunkien ilmiö. Myös maaseutu voi segregoitua, mutta silloin ilmiön mittakaava on eri. Maaseutumaiset alueet voivat olla mielenkiintoisia, kun tarkastellaan pitkiä aikoja samalla alueella vaikuttaneita väestöryhmiä, kuten Etelä-Tirolin saksaa puhuvaa väestöä, mutta iso osa kulttuuriin eroihin kytkeytyvistä ilmiöistä keskittyy kaupunkeihin. Kulttuurierojen ohella olen erittäin kiinnostunut kaupunkisuunnittelusta, liikeenteestä ja kaupunkielämästä ylipäätään.

Monet ajankohtaiset ongelmat kärjistyvät kaupungeissa, mutta samalla kaupungeissa ratkotaan niitä. Millainen on mielestänne tutkimuksen rooli kaupungistumisen ongelmien ratkaisemisessa?

Erään näkemyksen mukaan kaupungistuminen on kielteinen ilmiö, mutta sanoisin, että tiheästi asutut kaupungit ovat todennäköisesti ekologisesti kaikkein suotuisimpia paikkoja maailmassa. Helsinki on hyvä esimerkki sopivan tiheästä ihmiskeskittymästä. Ympäristölle aiheutuu huomattavasti vähemmän vahinkoa kuin kaupungeissa, joissa asukkaat ovat levittäytyneet laajoille esikaupunkialueille. Urbaani elämä on nähdäkseni parempaa niin ympäristölle kuin ihmisten henkilökohtai-

selle terveydellekin. Kaupunkilaisilla on tapana esimerkiksi syödä terveellisesti ja kävellä paljon.

Kaupungeissa voitaisiin kuitenkin tehdä asioita toisin, jotta ne olisivat asukasystävällisempiä. Segregaatio on selvästi yksi ongelma. Yhdysvalloissa siitä on tullut entistäkin suurempi ongelma siksi, että työpaikkojen ja muiden kohtauspaikkojen saavutettavuus on heikentynyt. Aiemminkin jotkut ryhmät saattoivat olla segregoituneita, mutta heidän oli silti helppo liikkua työpaikkojen ja palvelujen äärelle. Nykyään työpaikat voivat sijaita esikaupunkialueilla kaukana ihmisten kodeista, eikä alueiden välillä välttämättä ole toimivia yhteyksiä. Tämä ongelma on tunnettu 1980-luvulta lähtien nimellä *spatial mismatch*.

Tutkijat voivat todeta ongelman olemassaolon ja osoittaa, miksi se on ongelma. Lisäksi he voivat tarkastella mahdollisia ratkaisuvaihtoehtoja: Kuinka yrityksiä voitaisiin houkutellessa takaisin kaupunkiin? Millä keinoin palvelujen ja tavaroiden saavutettavuutta asuinalueilta voitaisiin parantaa? Mitä on mahdollista oppia alueista, joilla erilaisia toimintoja on sekoitettu ja kuinka tämän tyyppisiä alueita pitäisi mahdollisesti rakentaa tulevaisuudessa? Kuinka yhteisöjen luottamusta omiin kykyihinsä voidaan vahvistaa?

Yhden tai useamman avaintekijän tunnistaminen voi auttaa ohjaamaan poliittisia linjauksia oikeaan suuntaan, tai ainakin silloin voi ehdottaa asioita. Olen hieman kyyninen, sillä tutkijat voivat esittää kaikenlaista tutkimuksiin perustuen, mutta ihmiset toimivat silti niin kuin haluavat. Yhdysvalloissa ilmastotutkijat ovat jo vuosikymmenien ajan puhuneet ilmaston lämpenemisestä, mutta se ei johda toimenpiteisiin ennen kuin joku riittävän korkea-arvoinen ihminen päättää, että asia on tärkeä ja politiikka seuraa perästä.

Onko se turhauttavaa?

Kyllä, olen todella turhautunut. Akateeminen tutkimus voi kuitenkin avata ihmisten silmät ymmärtämään ongelmia, ja tiedän monia tutkijoita, jotka ovat tässä onnistuneet. On vaarallista, että tutkijat – ja erityisesti sosiaalieteilijät – ryhtyvät puhumaan tietyn asian puolesta, ennen kuin tekevät siitä tutkimusta. Usein tällaisesta toiminnasta palkitaan, mutta rehellisesti sanottuna tutkimus muuttuu silloin nähdäkseni merkityksettömäksi. Jotkut tutkijat voivat pitää asioiden puolesta puhumista hyvänä asiana, mutta laajemman yleisön on

vaikea luottaa tutkimukseen, jos sen tulokset ovat olleet selviä alusta saakka. Tämän takia on tärkeää esittää todellisia kysymyksiä sen sijaan, että kuvittelee tietävänsä vastaukset etukäteen.

**Olette Yhdysvaltain vanhimman maantieteellisen lehden, *Geographical Review*'n, päätoimittaja. Lisäksi toimitatte *National Identities* -lehteä. Tutkijoiden urakehitys perustuu julkaisemiseen tämän kaltaisissa akateemisissa joulalehdissä. Samalla heiltä edellytetään kuitenkin kykyä kommunikoida yleisjuu-
sesti. Tämä vaatimus korostuu ”totuudenjälkeisenä aikana”, jolloin isona uhkana pidetään sitä, että mu-
kaansatempaavat kertomukset muuttuvat tärkeäm-
miksi kuin tieteellinen tieto. Monien mielestä tutki-
joidenkin pitäisi kertoa vaikuttavia tarinoita, jotta he
saisivat äänensä paremmin kuuluviin. Mitä pidätte
tästä ajatuksesta?**

Pyrkimys välittää tietoa siten, että ihmiset pystyvät ymmärtämään sen, on nähdäkseni hyvä asia. *Geographical Review* on tarkoitettu ensisijaisesti akateemiselle yleisölle, mutta yritämme varmistaa, että teksti on helppolukuista. Tässä auttaa, että lehden taustalla vaikuttavan American Geographical Society'n hallitus koostuu akateemisen maailman ulkopuolelta tulevista jäsenistä.

Tutkijoiden on usein vaikeaa puhua asioista yleisellä tasolla, sillä he pelkäävät sortuvansa yleistykseen tai väit-
tävänsä jotakin sellaista, mitä he eivät ole todentaneet au-
kottomasti. Huolet ovat aiheellisia, mutta ne vaikeuttavat
kilpailua sellaisten ihmisten kanssa, jotka eivät kanna
huolta todistusaineiston riittävydestä. Tutkijoiden ei tie-
tenkään pidä lopettaa näkemystensä huolellista peruste-
lemista, mutta he voivat miettiä, millä tavoin asiat voisi
sanoa paremmin.

Akateemisesta maailmasta tuli aiemmin paljon julkista keskustelua käyviä intellektuelleja. Heitä on edelleen jonkin verran, mutta nykyään monet ajattelijat ovat kirjailijoita tai journalisteja. Tutkijoiden mielestä he puhuvat usein liian yleisluontoisesti ja sivuuttavat asioiden vivahteet. Uskoakseni juuri tämä tekee heistä kuitenkin suosittuja. Tutkijoiden pitäisi päästä eroon omahyväisistä, korostetun älyllisestä ja muita vähättelevästä puhetyylistä, joka johtuu siitä, että he kokevat velvollisuudekseen selittää muille kaiken sen, minkä he itse tietävät.

Viitteet & Kirjallisuus

- 1 David H. Kaplan, *Navigating Ethnicity. Segregation, Placemaking and Difference*. Rowman & Littlefield, Lanham 2017.
- 2 Ks. William J. Wilson, *When Work Disappears. The World of the New Urban Poor*. Alfred A. Knopf, New York 1996; Douglas S. Massey & Mary J. Fischer, *How Segregation Concentrates Poverty. Ethnic and Racial Studies*. Vol. 23, No. 4, 2000, 670–691.
- 3 David H. Kaplan, *Immigration and the*

- 4 Making of Place in Paris. *Journal of Cultural Geography*. Vol. 32, No. 1, 2015, 23–39.
- 4 David H. Kaplan & Charlotte Recoquillon, *Multi-Ethnic Economic Activity Along Three Immigrant Corridors in Paris. The Professional Geographer*. Vol. 68, No. 1, 2015, 82–91; David H. Kaplan & Charlotte Recoquillon, *Ethnic Place Identity Within a Parisian Neighborhood. Geographical Review*. Vol. 104, No. 1, 2014, 33–51.
- 5 Eric Kaufmann & Gareth Harris,

- 6 "White Flight" or Positive Contact? Local Diversity and Attitudes to Immigration in Britain. *Comparative Political Studies*. Vol. 48, No. 12, 2015, 1563–1590.
- 6 Ernest Gellner, *Nations and Nationalism*. Cornell University Press, Ithaca 1983.
- 7 Weronika A. Kusek, *Transnational Identities and Immigrant Spaces of Polish Professionals in London, UK. Journal of Cultural Geography*. Vol. 32, No. 1, 2015, 102–114.